

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΛΥΚΕΙΟ · ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ

Βασικά πορίσματα και ανοιχτές επιλογές πολιτικής

Ενδιάμεση Έκθεση Πορισμάτων

Σκοπός της σημερινής συνάντησης

Να παρουσιαστεί συνοπτικά πού έχει φτάσει η επεξεργασία και ποια βασικά συμπεράσματα προκύπτουν από τη σύνθεση των Πυλώνων και των Διαπυλωνικών Ομάδων.

Να διερευνηθεί αν και σε ποια βασικά σημεία μπορεί να διαμορφωθεί κοινό έδαφος, πριν από τη συζήτηση των επιμέρους επιλογών πολιτικής.

Να προσδιοριστούν τα ζητήματα στα οποία απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία, διαβούλευση και πολιτική στάθμιση στην επόμενη φάση του Διαλόγου.

Από τη μέχρι σήμερα σύνθεση → στη διερεύνηση κοινού εδάφους → στις επιλογές που απαιτούν πολιτική στάθμιση.

Προς το Εθνικό Απολυτήριο: ποια εκπαιδευτική διαδρομή οικοδομούμε;

Το Εθνικό Απολυτήριο αποτελεί την κατάληξη μιας εκπαιδευτικής διαδρομής που ξεκινά από τις προηγούμενες βαθμίδες και ολοκληρώνεται στο Λύκειο. Η αξία του εξαρτάται από το τι έχει πράγματι κατακτήσει ο μαθητής σε αυτή τη διαδρομή.

Στο τέλος της σχολικής εκπαίδευσης, κάθε απόφοιτος πρέπει να διαθέτει:

Γνώσεις και γραμματισμοί

Ισχυρό κοινό μορφωτικό υπόβαθρο, με επάρκεια στα βασικά πεδία γνώσης και στους θεμελιώδεις και σύγχρονους γραμματισμούς.

Ικανότητες και δεξιότητες

Κατανόηση, κριτική και δημιουργική σκέψη, σύνθεση και εφαρμογή της γνώσης, επικοινωνία, συνεργασία, επίλυση προβλημάτων, αυτενέργεια, αυτορρύθμιση και αξιοποίηση της ανατροφοδότησης.

Στάσεις και αξίες

Σεβασμός στις δημοκρατικές αξίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπευθυνότητα, αλληλεγγύη και ενσυναίσθηση, κοινωνική και περιβαλλοντική συνείδηση, ενεργός συμμετοχή και διάθεση για διαρκή μάθηση.

Το ερώτημα δεν είναι μόνο τι θα πιστοποιεί το Εθνικό Απολυτήριο, αλλά ποια εκπαιδευτική διαδρομή πρέπει να έχει διανύσει ο μαθητής, ώστε η λήψη του Εθνικού Απολυτηρίου και η συνακόλουθη πιστοποίηση να έχει πραγματική αξία.

Πέντε βασικές αφετηρίες

που αναδεικνύονται από τη μέχρι σήμερα επεξεργασία

1 Ενίσχυση του παιδαγωγικού και μορφωτικού ρόλου του Λυκείου

Το Λύκειο δεν εξαντλείται στην προετοιμασία για την πρόσβαση στα ΑΕΙ· ολοκληρώνει τη γενική παιδεία και διατηρεί σαφή παιδαγωγική και μαθησιακή αξία.

2 Κοινός μορφωτικός πυρήνας με αναγνώριση διαφορετικών κλίσεων και επιλογών

Όλοι οι μαθητές χρειάζονται έναν κοινό πυρήνα γνώσεων και γραμματισμών, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών, χωρίς αυτό να αναιρεί τις διαφορετικές κλίσεις και επιλογές.

3 Συνοχή μαθησιακών στόχων, διδασκαλίας και αξιολόγησης

Τα Προγράμματα Σπουδών, η διδακτική πράξη και η αξιολόγηση της μάθησης χρειάζεται να εξελίσσονται συντονισμένα και να υπηρετούν κοινά μαθησιακά αποτελέσματα.

4 Ισότητα και συμπερίληψη ως προϋποθέσεις της μάθησης

Η ισότητα δεν εξαντλείται σε κοινούς κανόνες ή ίδια μεταχείριση. Προϋποθέτει σχολείο που ανταποκρίνεται στις διαφορετικές αφετηρίες και ανάγκες, ώστε κάθε παιδί να μπορεί να συμμετέχει, να μαθαίνει και να προοδεύει.

5 Εκπαιδευτικός και σχολική μονάδα ως κρίσιμοι φορείς υλοποίησης της αλλαγής

Η αλλαγή προϋποθέτει επιστημονική και παιδαγωγική επάρκεια, διαρκή επαγγελματική ανάπτυξη, συνεργασία και ουσιαστική υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου και της σχολικής μονάδας.

Οι αφετηρίες αυτές προκύπτουν από τη σύνθεση των Πυλώνων και των Διαπυλωνικών Ομάδων και λειτουργούν ως πλαίσιο αναφοράς για τη συζήτηση και την αποτίμηση των επιμέρους επιλογών πολιτικής.

Από τον εκπαιδευτικό σκοπό στις επιλογές πολιτικής

1

Η εκπαιδευτική διαδρομή

Τι διδάσκεται και πώς · σε ποιο σχολικό περιβάλλον · με ποια υποστήριξη · με ποιον ρόλο του εκπαιδευτικού · με ποιες υποδομές · σε ποιο πλαίσιο διακυβέρνησης

2

Η αξιολόγηση και η πιστοποίηση της μαθησιακής διαδρομής

Τι αξιολογείται · πότε · με ποια εργαλεία · ποιος είναι ο ρόλος της ενδοσχολικής αξιολόγησης · πώς διασφαλίζονται η αξιοπιστία, η συγκρισιμότητα και η δικαιοσύνη

3

Η σχέση με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πώς συνδέεται το Εθνικό Απολυτήριο με την πρόσβαση στα ΑΕΙ · ποια κριτήρια λαμβάνονται υπόψη · πώς διασφαλίζονται το αδιάβλητο και η ισότιμη μεταχείριση · ποιες δικλείδες απαιτούνται · πώς οργανώνεται η μετάβαση στο νέο σύστημα

Δεν ξεκινάμε από την εξέταση για να προσαρμόσουμε στη συνέχεια το σχολείο. Ο εκπαιδευτικός σκοπός προηγείται· η αξιολόγηση και η πιστοποίηση σχεδιάζονται ώστε να τον υπηρετούν.

Πώς φτάσαμε στη σημερινή σύνθεση

Πεδία εργασίας

5 Πυλώνες
Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο · Σχολική Ζωή ·
Επιμόρφωση & Επαγγελματική Ανάπτυξη
Εκπαιδευτικών · Υποδομές · Διακυβέρνηση
Εκπαιδευτικού Συστήματος

4 Διαπυλωνικές Ομάδες
Εξετάσεις · PISA · Ψηφιακό Αρχείο · Διοίκηση
Σχολικών Μονάδων

Τρόπος επεξεργασίας

Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης
Ανάλυση χάσματος
Σύνθεση ευρημάτων και πορισμάτων
Εντοπισμός συγκλίσεων και ανοιχτών
επιλογών

Αποτελέσματα της σύνθεσης

Κατευθυντήριες αρχές
Βασικά πορίσματα
Περιοχές σύγκλισης
Ζητήματα εφαρμογής
Ανοιχτές επιλογές πολιτικής

Τεκμήρια → ανάλυση χάσματος → σύνθεση → περιοχές σύγκλισης και ανοιχτές επιλογές πολιτικής.

Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο

Βασικά Πορίσματα

- Η εκπαιδευτική πολιτική χρειάζεται να διαμορφώσει ένα συνεκτικό **εθνικό πλαίσιο αναφοράς**, το οποίο θα αποσαφηνίζει τους θεμελιώδεις, διευρυμένους και μετασχηματιστικούς γραμματισμούς. Το πλαίσιο θα περιγράφει επιπλέον το πώς αυτοί οι γραμματισμοί αναπτύσσονται προοδευτικά στις εκπαιδευτικές βαθμίδες.
- Ως βάση διαβούλευσης προτείνονται **έξι περιοχές μάθησης**: 1. Γλώσσα–Επικοινωνία–Κριτικός Γραμματισμός, 2. Μαθηματικά και Πληροφορική, 3. Φυσικές Επιστήμες–Τεχνολογία–Περιβάλλον, 4. Ψηφιακός Κόσμος και ΤΝ, 5. Οικονομία–Επιχειρηματικότητα–Χρηματοοικονομική Παιδεία, 6. Ιστορία–Κοινωνικές Επιστήμες–Πολιτειακή Παιδεία. Επιπρόσθετα, μία οριζόντια περιοχή ήπιων δεξιοτήτων που διέπει όλες τις άλλες περιοχές μάθησης. Οι περιοχές μάθησης αναλύονται στον πίνακα που ακολουθεί στην επόμενη σελίδα.
- Η **ανάπτυξη γραμματισμών** δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με αλλαγές στο περιεχόμενο. Χρειάζεται ταυτόχρονος μετασχηματισμός της αξιολόγησης και ενίσχυση της γενικής τάξης και των μηχανισμών υποστήριξης, διαφορετικά υπάρχει κίνδυνος οι νέες απαιτήσεις να διευρύνουν υφιστάμενες ανισότητες.
- Τα **Νέα Προγράμματα Σπουδών** αποτελούν σημαντική αφετηρία, αλλά δεν αρκούν από μόνα τους για να αλλάξουν τη βιβλιοκεντρική και **εξετασιοκεντρική** λειτουργία του σχολείου. Εντοπίζονται φαινόμενα υπερφόρτωσης ύλης, ασυνέχειας μεταξύ βαθμίδων και αναντιστοιχίας μεταξύ *curriculum*, εκπαιδευτικού υλικού και αξιολόγησης.
- Η απουσία θεσμικής συνέχειας και σταθερών μηχανισμών αξιολόγησης μπορεί να περιορίσει την αποτελεσματικότητα αλλαγών αναφορικά με την **εισαγωγή των γραμματισμών** και τον **μετασχηματισμό των προγραμμάτων σπουδών**. Η εφαρμογή πρέπει να έχει σταδιακό και **πολυετή** χαρακτήρα, με μόνιμους μηχανισμούς **ανατροφοδότησης**, με τον **εκπαιδευτικό** ενεργό φορέα και όχι απλό εκτελεστή της αλλαγής.

Το περιεχόμενο του Εθνικού Απολυτηρίου πρέπει να προκύψει από κοινό μορφωτικό πυρήνα, βασικές περιοχές μάθησης, επίπεδα επάρκειας και μηχανισμούς υποστήριξης.

Συνεκτικό πλαίσιο γραμματισμών και περιοχών μάθησης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ · ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Εθνικό πλαίσιο γραμματισμών

- Αποσαφήνιση γραμματισμών:
Θεμελιώδεις γραμματισμοί: αναπτύσσουν ικανότητες που αποτελούν το θεμέλιο κάθε περαιτέρω μάθησης,
Διευρυμένοι γραμματισμοί: αφορούν ικανότητες που βοηθούν τα άτομα να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες, πολυτροπικές απαιτήσεις των σύγχρονων κοινωνιών,
Μετασχηματιστικοί γραμματισμοί: αφορούν την ενεργό και υπεύθυνη συμμετοχή στα κοινά.
- Περιγραφή της προοδευτικής ανάπτυξής τους ανά βαθμίδα.
- Σύνδεση γραμματισμών με Προγράμματα Σπουδών & δείκτες προόδου.
- Οι βασικοί γραμματισμοί πρέπει να διαχέονται στα γνωστικά αντικείμενα: π.χ. ο ψηφιακός γραμματισμός δεν περιορίζεται στην Πληροφορική.
- Το curriculum πρέπει να συνδέει γραμματισμούς, γνώσεις και ήπιες δεξιότητες χωρίς νέα υπερφόρτωση περιεχομένου.

Περιοχή Μάθησης	Περιλαμβάνει
Γλώσσα, Επικοινωνία και Κριτικός γραμματισμός	Αναγνωστικός γραμματισμός (κατανόηση κειμένου, κατανόηση εννοιών, κατανόηση πλαισίου επικοινωνίας), επικοινωνία και παραγωγή λόγου (γραπτού-προφορικού), γραμματισμός στα μέσα και στην πληροφορία (Media & Information Literacy), Ελληνική γλώσσα και γραμματεία, ελληνικός πολιτισμός, παγκόσμιες και οικουμενικές- διαχρονικές αξίες, ξένες γλώσσες (πιστοποιητικό γλωσσομάθειας)
Μαθηματικά και Πληροφορική	Μαθηματικός γραμματισμός, λογική, στατιστική, πιθανοθεωρία, αλγοριθμική, υπολογιστική σκέψη, επιστήμη δεδομένων
Φυσικές Επιστήμες (Φυσική, Χημεία, Βιολογία), Τεχνολογία και Περιβάλλον	Επιστημονικός και τεχνολογικός γραμματισμός, διερεύνηση, πειραματισμός, σχεδιασμός και καινοτομία, γραμματισμός στις φυσικές επιστήμες, κλιματική αλλαγή, περιβαλλοντικός γραμματισμός, (GreenComp), βιώσιμη ανάπτυξη και ανθεκτικότητα
Ψηφιακός Κόσμος και Τεχνητή Νοημοσύνη	Ψηφιακή ικανότητα, τεχνητή νοημοσύνη, κυβερνοασφάλεια, ψηφιακή δημιουργία και υπεύθυνη χρήση των τεχνολογιών
Οικονομία, Επιχειρηματικότητα και Χρηματοοικονομική Παιδεία	Χρηματοοικονομικός γραμματισμός, επιχειρηματικότητα, λήψη οικονομικών αποφάσεων
Ιστορία, Κοινωνικές Επιστήμες και Πολιτειακή Παιδεία	Ιστορία, Κοινωνικές Επιστήμες, Πολιτειότητα, Παγκόσμια ικανότητα (Global Competence), δημοκρατική παιδεία, ανθρώπινα δικαιώματα, διαπολιτισμικότητα, ενεργός πολίτης
Οριζόντια περιοχή μάθησης (η οποία λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση των 6 άνωθεν περιοχών μάθησης)	
Οριζόντιες- ήπιες δεξιότητες	Διερευνητική μάθηση, επίλυση προβλήματος, ομαδική εργασία, κριτική σκέψη και δημιουργικότητα, σύνθεση γνώσεων από διαφορετικά πεδία, επίλυση αυθεντικών προβλημάτων, ερευνητικό έργο (Capstone Project), συνεργατική μάθηση, ανάπτυξη «ανθρώπινων και κοινωνικών δεξιοτήτων» (ήπιες δεξιότητες - soft skills)

Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο

Προτάσεις και Ανοιχτές Επιλογές Πολιτικής

- Οι **6 περιοχές μάθησης** είναι προτεινόμενες και μη δεσμευτικές. Η **διαβούλευση θα καθορίσει** ποιες θα διατηρηθούν, πώς θα οργανωθούν και ποια θα είναι η σχέση κοινού μορφωτικού πυρήνα, επιλογής και εμβάθυνσης.
- Για τα **Προγράμματα Σπουδών** προτείνεται αναδιάταξη και ανά περιπτώσεις ελάφρυνση της ύλης, σαφέστερος βασικός πυρήνας, διαθεματική/διεπιστημονική οργάνωση και η λογική ενός «πυρηνικού» προγράμματος σπουδών με κοινό εθνικό πλαίσιο αλλά μεγαλύτερη παιδαγωγική ευελιξία.
- **Μία βασική επιλογή** θα είναι μεταξύ μιας ουσιώδους, σταδιακής αναμόρφωσης των υφιστάμενων **Προγραμμάτων Σπουδών** και εγκεκριμένων βιβλίων ή εναλλακτικά της ανάπτυξης άλλων Προγραμμάτων Σπουδών εξ αρχής οργανωμένων στη λογική του Εθνικού Απολυτηρίου.
- Προτείνεται η μακρά, **συστηματική** υποστήριξη των **εκπαιδευτικών**, ώστε η μετατόπιση από τη τυπική γνώση, την αποστήθιση και τη μηχανική αναπαραγωγή προς την καλλιέργεια **δεξιοτήτων, ικανοτήτων και γραμματισμών** να μπορέσει να αποτυπωθεί στη διδακτική πράξη και στην αξιολόγηση.
- Προτείνεται ο **συνδυασμός πολιτικών** αναβάθμισης γενικής τάξης και στοχευμένης υποστήριξης μαθητών μέσω αντισταθμιστικής εκπαίδευσης.

Το περιεχόμενο του Εθνικού Απολυτηρίου πρέπει να προκύψει από κοινό μορφωτικό πυρήνα, βασικές περιοχές μάθησης, επίπεδα επάρκειας και μηχανισμούς υποστήριξης.

Αναπτυξιακή συνέχεια από το Δημοτικό έως το Λύκειο, αντισταθμιστική εκπαίδευση, ζητήματα εφαρμογής

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ · ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Αναπτυξιακή συνέχεια και αξιολόγηση

- **Χαρτογράφηση** των Προγραμμάτων Σπουδών από το Δημοτικό έως το Λύκειο, ώστε να εντοπιστούν ασυνέχειες, επικαλύψεις και κενά
- Προσδιορισμός τι **αναμένεται να έχει κατακτήσει** ο μαθητής στο τέλος κάθε εκπαιδευτικού κύκλου.
- Σταδιακή ενίσχυση **διαμορφωτικής αξιολόγησης**, φακέλων μαθητή, πολυπαραμετρικών εργασιών και κριτηρίων που αποτυπώνουν **σύνθετες δεξιότητες**.
- Μετάβαση από τη βαθμολόγηση σωστού/λάθους σε αναγνώριση επιπέδων επάρκειας και «μερικώς ορθής σκέψης».

Αντισταθμιστική και ενισχυτική εκπαίδευση

- Έγκαιρη **παιδαγωγική ανίχνευση** μαθησιακών αναγκών, ενδεικτικά από τη Γ' Δημοτικού.
- **Εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί** στις δομές υποστήριξης.
- **Θεσμικό πλαίσιο συστηματικής συνεργασίας** γενικής τάξης και αντισταθμιστικής εκπαίδευσης.
- **Πλατφόρμα παιδαγωγικής παρακολούθησης** με ατομικό σχέδιο υποστήριξης και δελτία προόδου.
- **Ενισχυτική διδασκαλία** σε κάθε σχολική μονάδα με διαπιστωμένες ανάγκες και επέκταση στα ΓΕΛ και ΕΠΑΛ.

Εφαρμογή

- Συνεχής, βιωματική επαγγελματική **ανάπτυξη εκπαιδευτικών**, ενδοσχολική υποστήριξη, κοινότητες μάθησης.
- **Σταθερό θεσμικό πλαίσιο** για εκπόνηση, παρακολούθηση, ανατροφοδότηση και τακτική αξιολόγηση Προγραμμάτων Σπουδών, βιβλίων και εκπαιδευτικού υλικού ως μόνιμος μηχανισμός ανατροφοδότησης.
- **Πολυετής εφαρμογή**, με πρώτα την **προετοιμασία διοικητικών και επιμορφωτικών προϋποθέσεων** και σταδιακή εισαγωγή από τις πρώτες βαθμίδες.
- Η αλλαγή της διδασκαλίας και η αλλαγή της αξιολόγησης πρέπει να εξελιχθούν **συγχρονισμένα**.

Προγράμματα σπουδών, προφίλ αποφοίτου Γενικού Λυκείου και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ · ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Προγράμματα Σπουδών και Προφίλ Αποφοίτου

- Ελάφρυνση και **αναδιάταξη της ύλης** και σαφέστερος πυρήνας ουσιωδών γνώσεων. Σύνδεση με στόχους εφαρμόσιμους και μετρήσιμους ως προς τα **μαθησιακά αποτελέσματα**.
- **Εξειδίκευση κοινού μαθησιακού πυρήνα**, πεδίων επιλογής/εμβάθυνσης και **επιπέδων επάρκειας** ανά βαθμίδα.
- **Διαθεματική/διεπιστημονική οργάνωση** και **διερευνητική μάθηση** ως χαρακτηριστικά του νέου curriculum.
- «Πυρηνικό» πρόγραμμα σπουδών: **Κοινός εθνικός πυρήνας και μαθησιακά ορόσημα**, αλλά περιθώρια εκπαιδευτικών και σχολικών μονάδων να συμπληρώνουν και να προσαρμόζουν το περιεχόμενο. Η αυτονομία πρέπει να συνοδεύεται από αξιολόγηση και λογοδοσία ώστε να μην αυξάνονται οι ανισότητες.
- Μετατόπιση της αξιολόγησης από αποστήθιση σε **αξιολόγηση ικανοτήτων**, με τις απαραίτητες δικλίδες συγκρισιμότητας και ισότητας.

ΕΠΑΛ

- **Αναβάθμιση** της επαγγελματικής εκπαίδευσης ως ισότιμη μαθησιακή διαδρομή.
- **Ένταξη** της επαγγελματικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο του Εθνικού Απολυτηρίου, χωρίς να χαθεί η **ιδιαιτερότητά** της και χωρίς να συνδεθεί με **χαμηλή επίδοση** ή **περιορισμένες προοπτικές**.
- **Εξορθολογισμός** ειδικοτήτων με δεδομένα αγοράς εργασίας.
- Μία **βασική επιλογή** είναι μεταξύ ενίσχυσης του ενδοσχολικού/εργαστηριακού μοντέλου και ισχυρότερης ενσωμάτωσης μάθησης στον χώρο εργασίας.
- Οριζόντια ένταξη **πράσινων και ψηφιακών** δεξιοτήτων.
- **Παράλληλη** προστασία βασικών γραμματισμών, ισοτιμίας τίτλων και δυνατοτήτων κινητικότητας.

Υπάρχουν θεσμικές βάσεις, αλλά όχι ακόμη συνεκτικό πλαίσιο για τη σχολική ζωή, την ευημερία, την πρόληψη και τη συμπερίληψη

ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ · ΕΥΗΜΕΡΙΑ · ΠΡΟΛΗΨΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ · ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ · ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ

Υφιστάμενες βάσεις

- Εργαστήρια Δεξιοτήτων, Δράσεις Ενεργού Πολίτη, προγράμματα αγωγής υγείας και ψυχικής υγείας.
- Δομές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, ενταξιακής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και διεπιστημονικής αξιολόγησης.
- Αποτύπωση όψεων του σχολικού κλίματος στην εσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων — χωρίς ακόμη ενιαίο πλαίσιο δεικτών ευημερίας.

Δεδομένα και χάσμα

- Το αίσθημα του «ανήκειν» και η αντιλαμβανόμενη υποστήριξη εξασθενούν κατά την εφηβεία, ιδίως στη δευτεροβάθμια — εύρημα που επιβεβαιώνουν και οι διεθνείς έρευνες (PISA, HBSC).
- Η κόπωση και το επαγγελματικό άγχος των εκπαιδευτικών, ιδίως στη δευτεροβάθμια, επηρεάζουν άμεσα την ποιότητα της σχολικής ζωής — η ευημερία εκπαιδευτικών και μαθητών είναι αλληλένδετη.
- Οι ανάγκες και η διαθέσιμη υποστήριξη διαφοροποιούνται ανά περιοχή, τύπο σχολείου και κοινωνική αφετηρία.

Δομικά κενά

- Απουσία ενιαίου πλαισίου και συστηματικής παρακολούθησης δεικτών.
- Έμφαση στη διαχείριση κρίσεων αντί για καθολική πρόληψη.
- Άνιση στελέχωση, συχνές μετακινήσεις ειδικών και ασυνέχεια στην υποστήριξη.
- Η συμπερίληψη οργανώνεται συχνά μέσω παράλληλων ή αποσπασματικών δομών και όχι ως συνολική αρχή σχεδιασμού και λειτουργίας του σχολείου.

Το βασικό κενό δεν είναι η απουσία δράσεων ή δομών, αλλά η έλλειψη συνοχής, συνέχειας και ισότιμης πρόσβασης σε ένα προληπτικό, πολυεπίπεδο και συμπεριληπτικό πλαίσιο

Η σχολική ζωή είναι προϋπόθεση της μάθησης και απαιτεί ενιαίο, προληπτικό και πολυεπίπεδο πλαίσιο

ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ · ΕΥΗΜΕΡΙΑ · ΠΡΟΛΗΨΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ · ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ · ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ

Κατευθυντήρια αρχή

Το σχολείο νοείται ως κοινότητα μάθησης, σχέσεων, φροντίδας και ουσιαστικής συμμετοχής για μαθητές και εκπαιδευτικούς. Η ευημερία, η ασφάλεια, η συμπερίληψη και το αίσθημα του «ανήκειν» αποτελούν διαστάσεις της εκπαιδευτικής ποιότητας.

Πορίσματα σύγκλισης

- Ενιαίο πλαίσιο σχολικής ευημερίας, ψυχικής υγείας και κλίματος, με πολυεπίπεδη υποστήριξη: καθολική πρόληψη, στοχευμένη υποστήριξη και εντατική εξατομικευμένη παρέμβαση.
- Μετάβαση από την αποσπασματική διαχείριση περιστατικών σε συστηματική πρόληψη και οργανωμένη διαχείριση της ενδοσχολικής βίας.
- Ειδική Αγωγή και Ενταξιακή Εκπαίδευση: μετάβαση από την υποστήριξη επιμέρους περιπτώσεων σε σχολείο που σχεδιάζεται εξ αρχής για όλους, με έγκαιρη υποστήριξη και κοινό παιδαγωγικό σχεδιασμό γενικής και ειδικής αγωγής
- Μαθητική φωνή και συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας.
- Η ψηφιακή σχολική ζωή εντάσσεται οργανωμένα στο πλαίσιο ευημερίας, ασφάλειας και συμπερίληψης, με καλλιέργεια ψηφιακής ανθεκτικότητας και σαφή πρωτόκολλα διαχείρισης ψηφιακών κρίσεων

Ζητήματα εφαρμογής

- Σαφείς ρόλοι και πρωτόκολλα πρόληψης, παραπομπής και διαχείρισης κρίσεων.
- Σταθερή στελέχωση και συνέχεια της υποστήριξης — περισσότερες ημέρες παρουσίας των ειδικών στην ίδια σχολική μονάδα και διεπιστημονική συνεργασία.
- Θεσμοθέτηση χρόνου για κοινό παιδαγωγικό σχεδιασμό και συντονισμό της υποστήριξης των μαθητών.
- Δείκτες σχολικού κλίματος με παιδαγωγικό σκοπό, χωρίς τιμωρητική χρήση.
- Κλιμακωτή ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων σε όλες τις βαθμίδες, με συνεκτική παρουσία και στο Λύκειο.
- Έγκαιρη αξιολόγηση και συνεχής υποστήριξη, με αποτελεσματική διασύνδεση ΚΕΔΑΣΥ, ΕΔΥ και σχολικής μονάδας.

Προϋποθέσεις: στελέχωση, επιμόρφωση, προσβάσιμες υποδομές, σταθερή χρηματοδότηση, προστασία δεδομένων και διασφάλιση της συνέχειας των παρεμβάσεων.

Σχολική ζωή - Ανοιχτές επιλογές πολιτικής

ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ · ΕΥΗΜΕΡΙΑ · ΠΡΟΛΗΨΗ

1. Εθνικό πλαίσιο και ευελιξία σχολικής μονάδας

Σε ποιο βαθμό καθορίζονται ενιαία οι αρχές, τα πρωτόκολλα, οι δείκτες και οι ρόλοι και ποια περιθώρια προσαρμογής στις ανάγκες της διατηρεί η σχολική μονάδα;

2. Οργάνωση της πρόληψης και της διαχείρισης σοβαρών περιστατικών

Πώς κατανέμονται ο χρόνος, οι πόροι και το προσωπικό μεταξύ συστηματικής πρόληψης, έγκαιρης υποστήριξης και άμεσης αντιμετώπισης σοβαρών περιστατικών;

3. Παιδαγωγική αντιμετώπιση περιστατικών βίας και πλαίσιο συνεπειών

Με ποια κριτήρια εφαρμόζονται οι συνέπειες για περιστατικά σχολικής βίας και πώς συνδέονται με τις αποκαταστατικές πρακτικές, την υποστήριξη και την προστασία των εμπλεκομένων;

4. Ψηφιακή ζωή και όρια ευθύνης του σχολείου

Πώς οριοθετείται η παιδαγωγική και διοικητική ευθύνη του σχολείου όταν ψηφιακά περιστατικά εκτός σχολικού χώρου ή χρόνου επηρεάζουν τη σχολική ζωή και τότε απαιτείται συνεργασία με γονείς ή άλλους φορείς;

Σχολική ζωή - Ανοιχτές επιλογές πολιτικής

ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ · ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ · ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ

5. Συμπεριληπτικό σχολείο και εξειδικευμένη υποστήριξη

Πώς συνδέεται ο ανασχεδιασμός της σχολικής λειτουργίας με την εξειδικευμένη υποστήριξη, ώστε η συμπερίληψη να μην ανατίθεται αποκλειστικά στις δομές Ειδικής Αγωγής;

6. Διάγνωση και έγκαιρη, συνεχής υποστήριξη

Ποια υποστήριξη μπορεί να παρέχεται πριν ολοκληρωθούν οι τυπικές διαδικασίες αξιολόγησης και πώς διασφαλίζεται η συνέχεια μεταξύ διάγνωσης και παρέμβασης;

7. Παράλληλη Στήριξη και συνεκπαίδευση

Πώς οργανώνονται η εξατομικευμένη υποστήριξη, η συνδιδασκαλία και ο κοινός παιδαγωγικός σχεδιασμός των εκπαιδευτικών γενικής και ειδικής αγωγής στη λειτουργία της τάξης;

8. Χρήση δεικτών ευημερίας και συμπερίληψης

Οριζόντιο ζήτημα και των δύο Τομέων

Οι δείκτες θα αξιοποιούνται μόνο για τη βελτίωση της σχολικής μονάδας ή και για παρακολούθηση σε εθνικό επίπεδο; Ποιες εγγυήσεις θα αποτρέπουν την τιμωρητική χρήση και την πρόσθετη γραφειοκρατία;

Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών - Πορίσματα

1. Από την αποσπασματική επιμόρφωση στη διαρκή επαγγελματική ανάπτυξη

Κεντρικό πόρισμα: Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών πρέπει να αντιμετωπιστεί ως διαρκής θεσμική διαδικασία και όχι ως μια σειρά αποσπασματικών σεμιναρίων.

Βασικά σημεία:

- Σήμερα οι επιμορφώσεις είναι συχνά συγκυριακές, βραχυχρόνιες και χωρίς ενιαίο σχεδιασμό.
- Υπάρχουν ελλείψεις στην επικαιροποίηση γνώσεων, στην παιδαγωγική επάρκεια και στη σύνδεση με τη διδακτική πράξη.
- Απαιτείται Εθνικό Πλαίσιο Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών, Μητρώο Επιμόρφωσης και σύστημα μικροδιαπιστευτηρίων.
- Η αναγνώριση της επιμόρφωσης πρέπει να βασίζεται στην αποδεδειγμένη εφαρμογή στην εκπαιδευτική πράξη.
- Κρίσιμος κίνδυνος: να δημιουργηθεί ένα γραφειοκρατικό σύστημα πιστοποιήσεων χωρίς πραγματικό αντίκτυπο.

2. Η σχολική μονάδα ως βασικό πεδίο επαγγελματικής μάθησης

Κεντρικό πόρισμα: Η αποτελεσματικότερη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι αυτή που γίνεται μέσα στο σχολείο ή σε τοπικά δίκτυα σχολείων.

Βασικά σημεία:

- Η επαγγελματική μάθηση πρέπει να συνδέεται με πραγματικά προβλήματα της τάξης και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών.
- Χρειάζονται συνεργατικές, βιωματικές και αναστοχαστικές διαδικασίες.
- Προτείνεται Εθνικό Ομόκεντρο Δίκτυο Υποστήριξης, ώστε η λύση να «ξεκινά από την τάξη».
- Απαιτείται χρόνος επαγγελματικής μάθησης μέσα στο εργασιακό πλαίσιο και Κοινότητες Μάθησης και Πρακτικής.
- Κρίσιμοι παράγοντες: λιγότερη γραφειοκρατική επιβάρυνση και θετική συμβολή της σχολικής ηγεσίας.

Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών - Πορίσματα

3. Ψηφιακή επάρκεια: από την κατάρτιση στην παιδαγωγική ενσωμάτωση

Κεντρικό πόρισμα: Το ζητούμενο δεν είναι μόνο περισσότερη επιμόρφωση στις ψηφιακές δεξιότητες, αλλά η παιδαγωγική ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών.

Βασικά σημεία:

- Η ψηφιακή επάρκεια των εκπαιδευτικών παραμένει ανισομερής.
- Η εφαρμογή των ψηφιακών εργαλείων στη διδασκαλία δεν είναι συστηματική.
- Υπάρχει αναντιστοιχία ανάμεσα στην προσφορά επιμόρφωσης και την πραγματική ζήτηση.
- Προτείνονται Περιφερειακά Κέντρα Ψηφιακής Υποστήριξης, επιμόρφωση στον γραμματισμό δεδομένων και εργαλεία αυτοαξιολόγησης.
- Οι πολιτικές πρέπει να μειώνουν, και όχι να διευρύνουν, το ψηφιακό χάσμα.

4. Ευημερία και ανθεκτικότητα των εκπαιδευτικών

Κεντρικό πόρισμα: Η ευημερία των εκπαιδευτικών πρέπει να αποτελεί αυτοτελή στόχο πολιτικής και μέρος της επαγγελματικής τους ανάπτυξης.

Βασικά σημεία:

- Η επιμόρφωση και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών χρειάζεται να περιλαμβάνουν τη διαχείριση της επαγγελματικής εξουθένωσης και την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας.
- Χρειάζεται εθνική στρατηγική για την επαγγελματική ευημερία των εκπαιδευτικών.
- Οι σχολικοί ψυχολόγοι και οι υποστηρικτικές υπηρεσίες πρέπει να λειτουργούν και ως σύμβουλοι των εκπαιδευτικών.
- Οι κοινωνικοσυναισθηματικές δεξιότητες πρέπει να διαπερνούν τα προγράμματα επιμόρφωσης.
- Η ευημερία απαιτεί και αντιμετώπιση δομικών αιτιών: υπερφόρτωση, γραφειοκρατία, έλλειψη υποστήριξης και χαμηλή κοινωνική αναγνώριση.

Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών - Πορίσματα

5. Από την τυπική κατάρτιση στην αναπτυξιακή ηγεσία

Κεντρικό πόρισμα: Η επιμόρφωση στη διοίκηση πρέπει να γίνει μέρος της επαγγελματικής ανάπτυξης κάθε εκπαιδευτικού, όχι μόνο των στελεχών.

Βασικά σημεία:

- Η επιμόρφωση στελεχών παραμένει αποσπασματική και χωρίς ενιαίο πλαίσιο.
- Χρειάζεται Εθνικό Πλαίσιο Ικανοτήτων Εκπαιδευτικής Ηγεσίας και Διοίκησης.
- Η επιμόρφωση πρέπει να συνδεθεί με την επιλογή και αξιολόγηση στελεχών.
- Προτείνονται Κοινότητες Επαγγελματικής Μάθησης Διευθυντών και υποχρεωτική εισαγωγική επιμόρφωση νεοεπιλεχθέντων στελεχών.
- Κρίσιμη προϋπόθεση είναι η ενίσχυση της αυτονομίας των σχολικών μονάδων.

6. Από τη θεσμική αναγνώριση στη βιώσιμη συμπεριληπτική πολιτική

Κεντρικό πόρισμα: Η πραγματική μετάβαση στη συμπεριληπτική εκπαίδευση απαιτεί συστηματική, διαφοροποιημένη και συνεκτική επιμορφωτική πολιτική.

Βασικά σημεία:

- Υπάρχει χάσμα ανάμεσα στις θεσμικές διακηρύξεις και την εκπαιδευτική πράξη.
- Χρειάζεται επιμόρφωση στη διαφοροποιημένη διδασκαλία και παιδαγωγικά αποτελεσματική εφαρμογή της συνδιδασκαλίας.
- Προτείνονται Χρόνος Συνδιδασκαλίας, Φάκελος Συμπερίληψης για κάθε σχολική μονάδα και υποστήριξη από πανεπιστημιακά Τμήματα.
- Δεν αρκούν οι θεσμικές αποφάσεις. Απαιτείται κουλτούρα συνεργασίας και στήριξη των σχολείων που κινδυνεύουν να μείνουν πίσω.

Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

1. Θεσμικό πλαίσιο και ρυθμίσεις της Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Πώς οργανώνεται ένα Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών;

Ανοικτές επιλογές:

- **Κεντρικός σχεδιασμός** (ενιαία και ισότιμη πρόσβαση, παρακολούθηση και ποιοτικός έλεγχος) ή **αποκεντρωμένος σχεδιασμός** (καλύτερη ανταπόκριση στις τοπικές και σχολικές ανάγκες).
- **Υποχρεωτική επιμόρφωση** (διασφαλίζει ελάχιστη συμμετοχή, αλλά μπορεί να οδηγήσει σε τυπική συμμόρφωση) ή **προαιρετική επιμόρφωση** (σέβεται τον εκπαιδευτικό ως επιστήμονα-επαγγελματία, αλλά χρειάζεται ουσιαστική αναγνώριση).
- **Ένας φορέας ή συνεργασίες φορέων** (απαιτούνται σαφείς ρόλοι, οριζόντιος συντονισμός και αξιολόγηση).

Κρίσιμο διακύβευμα: Να υπάρξει συνεκτικό σύστημα Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών χωρίς κατακερματισμό, επικαλύψεις ή νέες ανισότητες.

2. Αρχική εκπαίδευση ή διαρκής Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών;

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Η βελτίωση της εκπαίδευσης θα προέλθει κυρίως από την αναβάθμιση της αρχικής εκπαίδευσης ή από τη διαρκή ανάπτυξη των υπηρετούντων εκπαιδευτικών;

Ανοικτές επιλογές:

Επιλογή Α: Έμφαση στην αρχική εκπαίδευση

- Αναμόρφωση προγραμμάτων παιδαγωγικής επάρκειας.
- Επέκταση και ενίσχυση της πρακτικής άσκησης.
- Αποτελέσματα σε βάθος χρόνου, μετά τον διορισμό νέων αποφοίτων.

Επιλογή Β: Έμφαση στη διαρκή Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών

- Ταχύτερη αναβάθμιση ικανοτήτων των υπηρετούντων εκπαιδευτικών.
- Ευρύτερη και αμεσότερη επίπτωση στο εκπαιδευτικό σύστημα.
- Δεν μπορεί όμως να αντισταθμίσει ελλείμματα της βασικής εκπαίδευσης.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η αρχική εκπαίδευση και η Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών να σχεδιαστούν ως αλληλένδετα επίπεδα ενός ενιαίου συνεχούς.

Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

3. Εκπαιδευτικός ή σχολική μονάδα ως σημείο αναφοράς;

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Η Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών οργανώνεται γύρω από τον εκπαιδευτικό ως άτομο ή γύρω από τη σχολική μονάδα ως οργανισμό μάθησης;

Ανοικτές επιλογές:

Επιλογή Α: Ο εκπαιδευτικός

- Επιλέγει, παρακολουθεί, πιστοποιείται.
- Εμπλουτίζει τον ατομικό επαγγελματικό φάκελο.
- Ευνοείται η ατομική αυτονομία και η προσωπική σταδιοδρομία.
- Κίνδυνος: Η επιμόρφωση να μείνει αποσπασματική και να μην αλλάξει ουσιαστικά τη σχολική μονάδα.

Επιλογή Β: Η σχολική μονάδα

- Αναπτύσσει συλλογικό σχέδιο επαγγελματικής ανάπτυξης.
- Βασίζεται σε διάγνωση αναγκών.
- Μπορεί να ενισχύσει τη σχολική βελτίωση και την κουλτούρα μάθησης.

Κρίσιμο διακύβευμα: Χρειάζονται επιμορφωτικός χρόνος, ποιοτική σχολική ηγεσία και υποστήριξη, ώστε να μην προκύψουν ανισότητες μεταξύ σχολείων.

4. Ψηφιακές τεχνολογίες: τεχνική επάρκεια ή παιδαγωγική ενσωμάτωση;

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Η ψηφιακή επιμόρφωση θα εστιάζει κυρίως στη χρήση εργαλείων ή στον παιδαγωγικό μετασχηματισμό της διδασκαλίας;

Ανοικτές επιλογές:

Επιλογή Α: Τεχνική επάρκεια

- Μαζική και γρήγορη ενίσχυση βασικού ψηφιακού γραμματισμού.
- Εξοικείωση με ψηφιακά εργαλεία.
- Δεν εγγυάται παιδαγωγική αξιοποίηση.

Επιλογή Β: Παιδαγωγική ενσωμάτωση

- Σχεδιασμός μαθησιακών δραστηριοτήτων με ψηφιακά εργαλεία.
- Κριτική και αποτελεσματική χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης.
- Εφαρμογή στην τάξη και αλλαγή διδακτικής κουλτούρας.

Κρίσιμο διακύβευμα: Χωρίς παιδαγωγική διάσταση, η τεχνολογία απλώς ψηφιοποιεί παλαιές πρακτικές αντί να τις μετασχηματίζει.

Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

5. Χρηματοδοτικό μοντέλο Επιμόρφωσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης Εκπαιδευτικών

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Θα υπάρξει σταθερή εθνική δημόσια δαπάνη για την Επιμόρφωση και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών ή θα συνεχιστεί η εξάρτηση από ευρωπαϊκά κονδύλια;

Ανοικτές επιλογές:

Επιλογή Α: Σταθερή εθνική χρηματοδότηση

- Διασφαλίζει βιωσιμότητα και συνέχεια.
- Ενισχύει την εθνική κυριότητα του σχεδιασμού.
- Απαιτεί δημοσιονομική δέσμευση και μακροπρόθεσμη πολιτική σύνεση.

Επιλογή Β: Ευρωπαϊκά κονδύλια ως βασική πηγή

- Παραμένουν σημαντική χρηματοδοτική δυνατότητα.
- Υπάρχει όμως κίνδυνος οι εκπαιδευτικοί να επιμορφώνονται σε ό,τι χρηματοδοτείται και όχι σε ό,τι χρειάζεται.

Κρίσιμο διακύβευμα: Ακόμη και αν αξιοποιούνται ευρωπαϊκοί πόροι, χρειάζεται εθνικό στρατηγικό πλαίσιο με συνέχεια και συνέπεια στόχων.

Υποδομές - Πορίσματα

1. Ψηφιακές εκπαιδευτικές υποδομές και πόροι

Κεντρικό πόρισμα: Το κρίσιμο ζήτημα δεν είναι η ύπαρξη ψηφιακών υποδομών, αλλά η συστηματική και παιδαγωγικά θεμελιωμένη αξιοποίησή τους στη μάθηση.

Βασικά σημεία:

- Υπάρχει αξιόλογη βάση ψηφιακών πλατφορμών και πόρων.
- Οι πλατφόρμες δεν αξιοποιούνται συστηματικά σε όλα τα σχολεία.
- Απαιτείται ενοποίηση και διαλειτουργικότητα των ψηφιακών πλατφορμών.
- Χρειάζεται ενιαίο σύστημα παρακολούθησης χρήσης και αξιοποίησης εκπαιδευτικών δεδομένων.
- Η Τεχνητή Νοημοσύνη πρέπει να ενταχθεί σταδιακά, με παιδαγωγικό πλαίσιο, προστασία δεδομένων και ανθρώπινη εποπτεία.
- Ο ψηφιακός μετασχηματισμός πρέπει να μειώνει, όχι να αναπαράγει, τις ανισότητες.

2. Σχολικές υποδομές και υποστηρικτικές δομές

Κεντρικό πόρισμα: Οι σχολικές υποδομές υπάρχουν σε σημαντικό βαθμό, αλλά χρειάζονται σταθερή συντήρηση, παιδαγωγική αξιοποίηση και ισότιμη πρόσβαση.

Βασικά σημεία:

- Υπάρχουν εργαστήρια, διαδραστικοί πίνακες, εξοπλισμός STEM, Εργαστηριακά Κέντρα Φυσικών Επιστημών (ΕΚΦΕ), Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΕΠΕΑ), Κέντρα Καινοτομίας, Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕΔΑΣΥ) και σχολικές βιβλιοθήκες.
- Το βασικό πρόβλημα είναι η απουσία τακτικού προϋπολογισμού για συντήρηση και ανανέωση εξοπλισμού.
- Κάθε προμήθεια ή αναβάθμιση πρέπει να συνοδεύεται από σχέδιο παιδαγωγικής αξιοποίησης.
- Χρειάζεται ενίσχυση του παιδαγωγικού ρόλου των εκπαιδευτικών Πληροφορικής.
- Κρίσιμες προτεραιότητες: στήριξη της Πρωτοβάθμιας, ενίσχυση ΚΕΔΑΣΥ, σχολικές βιβλιοθήκες και ισότιμη πρόσβαση στα Κέντρα Καινοτομίας.

Υποδομές - Πορίσματα

3. Ψηφιακή Διακυβέρνηση

Κεντρικό πόρισμα: Η ψηφιακή διοίκηση πρέπει να οργανωθεί χωρίς να δημιουργεί νέα ψηφιακή γραφειοκρατία.

Βασικά σημεία:

- Το MySchool καλύπτει βασικές διοικητικές λειτουργίες, αλλά ο ψηφιακός μετασχηματισμός παραμένει ημιτελής.
- Απαιτείται απλούστευση διαδικασιών πριν από την ψηφιοποίηση.
- Χρειάζεται ενιαία ψηφιακή πύλη με κοινή είσοδο για εκπαιδευτικούς, μαθητές, γονείς και διοίκηση.
- Πρέπει να αποφευχθούν οι διπλές καταχωρίσεις και να ενισχυθεί η διαλειτουργικότητα.
- Η αξιολόγηση των υποδομών πρέπει να μετατοπιστεί από την προμήθεια εξοπλισμού στην πραγματική χρήση και τον παιδαγωγικό αντίκτυπο.
- Απαραίτητες είναι η κυβερνοασφάλεια, τα αντίγραφα ασφαλείας και τα σχέδια συνέχισης κρίσιμων λειτουργιών.

4. Κτιριακές υποδομές

Κεντρικό πόρισμα: Η αναβάθμιση των σχολικών κτιρίων δεν είναι μόνο τεχνικό ζήτημα, αλλά παιδαγωγική αναγκαιότητα.

Βασικά σημεία:

- Πολλά σχολικά κτίρια είναι παλαιά και δεν διαθέτουν επαρκή θερμική προστασία.
- Οι σχολικοί χώροι έχουν σχεδιαστεί κυρίως για παραδοσιακή μετωπική διδασκαλία, δυσχεραίνοντας συνεργατικές, διερευνητικές ή πειραματικές μεθόδους διδασκαλίας.
- Απαιτείται ψηφιακή καταγραφή και αξιολόγηση του κτιριακού αποθέματος.
- Προτεραιότητες είναι η σεισμική θωράκιση, η προσβασιμότητα, η ενεργειακή αναβάθμιση και η παιδαγωγική ευελιξία.
- Χρειάζεται σαφής κατανομή ευθυνών μεταξύ ΥΠΑΙΘΑ, ΚΤΥΠ ΑΕ και ΟΤΑ.

Υποδομές - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

1. Βαθμός ευελιξίας του ψηφιακού οικοσυστήματος εκπαίδευσης

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Πόσο ενιαίο πρέπει να είναι το ψηφιακό οικοσύστημα της εκπαίδευσης και πόση ελευθερία επιλογής πρόσθετων εργαλείων πρέπει να έχουν σχολεία και εκπαιδευτικοί;

Ανοικτές επιλογές:

Επιλογή Α — Ενιαίος εθνικός κορμός με ελεγχόμενες επεκτάσεις

- Ενιαίος κορμός βασικών εκπαιδευτικών και διοικητικών υπηρεσιών.
- Ενισχύει την ομοιογένεια, την ίση πρόσβαση, την ασφάλεια και τον κεντρικό ποιοτικό έλεγχο.
- Επιτρέπει περιορισμένη ένταξη πρόσθετων εργαλείων.

Επιλογή Β — Μερικά ανοικτό οικοσύστημα με πιστοποιημένα εργαλεία

- Διατηρείται κοινός βασικός κορμός για ταυτοποίηση, ασφάλεια, δεδομένα και βασικές υπηρεσίες.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν πρόσθετα πιστοποιημένα εργαλεία ανάλογα με τις παιδαγωγικές ανάγκες.
- Ενισχύεται η ευελιξία, η παιδαγωγική αυτονομία και η ταχύτερη αξιοποίηση καινοτομιών.
- Απαιτούνται ισχυρή πιστοποίηση, διαλειτουργικότητα, τεχνική υποστήριξη και προστασία δεδομένων.
- Οι διοικητικές ψηφιακές υποδομές παραμένουν ενιαίες και κεντρικά οργανωμένες.

Κρίσιμο διακύβευμα: Να συνδυαστούν η σταθερότητα, η ασφάλεια και η ισότητα πρόσβασης με επαρκή χώρο για παιδαγωγική ευελιξία και καινοτομία.

Υποδομές - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

2. Μονάδα ανάλυσης εκπαιδευτικών δεδομένων και εκπαιδευτικής έρευνας

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Ποια οργανωτική δομή μπορεί να εξασφαλίσει συστηματική ανάλυση εκπαιδευτικών δεδομένων και αξιόπιστη σύνδεση της έρευνας με τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής;

Ανοικτές επιλογές:

Επιλογή Α — Αυτοτελής μονάδα μέσα σε υφιστάμενο δημόσιο φορέα

- Συγκεντρώνει την ευθύνη για ανάλυση δεδομένων, εκπαιδευτικές έρευνες και αξιοποίηση εθνικών και διεθνών αποτελεσμάτων.
- Διευκολύνει την άμεση σύνδεση των ευρημάτων με την εκπαιδευτική πολιτική.
- Απαιτεί σταθερή διεπιστημονική στελέχωση, τεχνική εξειδίκευση και σαφές πλαίσιο διακυβέρνησης δεδομένων.

Επιλογή Β — Δημόσια μονάδα σε σταθερή σύμπραξη με ΑΕΙ και περιφερειακές δομές

- Διατηρεί την κεντρική δημόσια ευθύνη, αλλά αξιοποιεί την τεχνογνωσία ΑΕΙ, ερευνητικών ομάδων και εκπαιδευτικών δομών.
- Επιτρέπει αναλύσεις εθνικής κλίμακας και στοχευμένες τοπικές ή περιφερειακές έρευνες και ενισχύει τη σύνδεση των δεδομένων με τη σχολική πράξη.
- Απαιτεί σαφή κατανομή ρόλων, κοινές προδιαγραφές και ισχυρό συντονισμό.

Επιλογή Γ — Νέα ενιαία δημόσια δομή / αυτοτελής φορέας

- Μπορεί να περιορίσει τον κατακερματισμό και να συγκεντρώσει σταθερά τεχνογνωσία.
- Μπορεί να λειτουργήσει ως μόνιμος μηχανισμός τεκμηρίωσης της εκπαιδευτικής πολιτικής.
- Προϋπόθεση είναι να συνδέεται ουσιαστικά με ΥΠΑΙΘΑ, ΙΕΠ και τα όργανα που σχεδιάζουν και εφαρμόζουν πολιτική.

Κρίσιμο διακύβευμα: Να δημιουργηθεί σταθερός δημόσιος μηχανισμός που μετατρέπει τα εκπαιδευτικά δεδομένα και την έρευνα σε αξιοποιήσιμη γνώση για τη χάραξη πολιτικής, χωρίς κατακερματισμό ή θεσμικές επικαλύψεις.

Διακυβέρνηση του Συστήματος - Πορίσματα

1. Διακυβέρνηση & Διοικητικό Βάρος

Κεντρικό πόρισμα: Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παραμένει έντονα συγκεντρωτικό με πολλαπλές επικαλύψεις αρμοδιοτήτων και γραφειοκρατία που επιβαρύνει τις σχολικές μονάδες.

Βασικά σημεία:

- Ανάπτυξη μοντέλου πολυεπίπεδης διακυβέρνησης (πρότυπο ETF).
- Συμμετοχή Κοινωνικών Εταίρων, Ομοσπονδιών Εκπαιδευτικών, ΕΣΑμεΑ & Γονέων στο σχεδιασμό και στη διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
- Θεσμοποίηση Συμβουλευτικού Συμβουλίου στον σχεδιασμό μεταρρυθμίσεων.
- Εφαρμογή του Μοντέλου Τυποποιημένου Κόστους (Standard Cost Model) του ΟΟΣΑ και της Ε.Ε. για τη μείωση του διοικητικού βάρους- γραφειοκρατίας.
- Πιλοτική εφαρμογή στο ΥΠΑΙΘΑ για επιμέτρηση διοικητικού βάρους.
- Απλούστευση διαδικασιών και εξάλειψη περιττών διοικητικών βημάτων.

2. Αναλυτικά Προγράμματα & Δεξιότητες

Κεντρικό πόρισμα: Απαιτείται ουσιαστική μετάβαση από τον γνωσιοκεντρισμό στην καλλιέργεια κρίσιμων ικανοτήτων (competence-based learning).

Βασικά σημεία:

- Νομοθετική μείωση ύλης ανά μάθημα.
- Οριζόντια επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε σύγχρονες & ψηφιακές διδακτικές μεθόδους.
- Δημιουργία Εθνικού Παρατηρητηρίου Εκπαίδευσης & Κατάρτισης.
- Διασύνδεση με τον Εθνικό Μηχανισμό Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας.

Διακυβέρνηση του Συστήματος - Πορίσματα

3. Συμπεριληπτική Εκπαίδευση

Κεντρικό πόρισμα: Ενίσχυση της ουσιαστικής και πλήρους ενσωμάτωσης των αρχών της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές στο γενικό σχολείο.

Βασικά σημεία:

- Υιοθέτηση συνεκτικής στρατηγικής με καθολικό σχεδιασμό & εξατομικευμένη στήριξη.
- Εξασφάλιση προσβάσιμου υλικού, λογισμικών & συμπεριληπτικών τεχνολογιών.
- Οριζόντια επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών στη συμπεριληπτική παιδαγωγική.
- Ειδικός άξονας στην Εθνική Βάση Δεδομένων για μαθητές με αναπηρία & ευάλωτες ομάδες.

4. Διακυβέρνηση Εκπαιδευτικών Δεδομένων

Κεντρικό πόρισμα: Μετάβαση από την αποσπασματική συλλογή στοιχείων σε ένα συνεκτικό, θεσμοθετημένο πλαίσιο διακυβέρνησης δεδομένων (*Data Policy*), στο πλαίσιο της τεκμηριωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής (*evidence based policy making*)

Βασικά σημεία:

- Θεσμικό Πλαίσιο: Εξειδίκευση GDPR, ν.4624/2019 & Data Governance Act με ειδικό πλαίσιο ρόλων, κανόνων πρόσβασης και λογοδοσίας.
- Ψηφιακές Υποδομές: Κεντρική ψηφιακή υποδομή υψηλής διαλειτουργικότητας, κυβερνοασφάλειας, με κοινά πρότυπα δεδομένων & μεταδεδομένων.
- Ανθρώπινοι Πόροι: Στελέχωση με εξειδικευμένους αναλυτές, στοχευμένη επιμόρφωση και αποφυγή αύξησης του γραφειοκρατικού φόρτου.

Διακυβέρνηση του Συστήματος - Πορίσματα

5. Τεκμηριωμένη Χάραξη Πολιτικής & Αξιολόγηση

Κεντρικό πόρισμα: Η τεκμηρίωση, η αξιολόγηση και η ανατροφοδότηση αποτελούν οργανικά εργαλεία διαρκούς βελτίωσης και ανθεκτικότητας του συστήματος.

Βασικά σημεία:

- Μονάδες Ανάλυσης Δεδομένων & Πολιτικής: Δημιουργία εξειδικευμένων δομών στο ΥΠΑΙΘΑ για τη μετατροπή δεδομένων σε εισηγήσεις πολιτικής και εναλλακτικά σενάρια.
- Πλήρης Κύκλος Αξιολόγησης: Θεσμοθέτηση ex-ante και ex-post αξιολογήσεων, δείκτες παρακολούθησης και ετήσιες εκθέσεις προόδου για κάθε μεταρρύθμιση.
- Μάθηση & Υποστήριξη: Αποσύνδεση της αξιολόγησης από ενδεχόμενες τιμωρητικές λογικές ελέγχου· εστίαση στη διαμόρφωση θεσμικής μνήμης και παιδαγωγικής υποστήριξης.

Διακυβέρνηση του Συστήματος - Ανοικτές Επιλογές Πολιτικής

Στρατηγικές Επιλογές Πολιτικής: Απαιτούνται σαφείς πολιτικές αποφάσεις για τον βαθμό αποκέντρωσης, την αυτονομία των σχολείων και τη δομή του εξεταστικού συστήματος.

Αποκέντρωση & Αυτονομία

- Προσδιορισμός βαθμού μεταβίβασης αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Ενίσχυση της παιδαγωγικής και διοικητικής αυτονομίας των σχολικών μονάδων.
- Επανακαθορισμός του ηγετικού ρόλου του Διευθυντή του σχολείου.

Εξετάσεις & Αξιολόγηση Μαθητών

- Αναμόρφωση του συστήματος μετάβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Ισορροπία μεταξύ διαφορετικών μεθοδολογιών αξιολόγησης.
- Αξιοποίηση της Τράπεζας Θεμάτων με αντικειμενικά κριτήρια.

Στελέχωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων

- Στρατηγική στελέχωση ανθρώπινου δυναμικού
- Θέσπιση επαγγελματικών προτύπων
- Αξιολόγηση εκπαιδευτικής ηγεσίας
- Ενίσχυση της σχολικής αυτονομίας
- Διασφάλιση θεσμικής συνέχειας

Μοντέλα Πρόσληψης Εκπαιδευτικών

- Ενίσχυσης του κύρους του επαγγέλματος
- Πολιτικές προσέλκυσης και συγκράτησης εκπαιδευτικών
- Έμφαση στην πρακτική αξιολόγηση και την παιδαγωγική επάρκεια

Διακυβέρνηση του Συστήματος – Βαθμοί Παρέμβασης

Μηδενική λύση (διατήρηση υφιστάμενης κατάστασης)

- Αποφεύγει το άμεσο δημοσιονομικό και διοικητικό κόστος, καθώς δεν απαιτεί νέους πόρους, οργανωτικές αλλαγές ή ψηφιακές υποδομές.
- Διατηρεί τον κατακερματισμό των δεδομένων, την περιορισμένη τεκμηρίωση και τις δυσκολίες στη συστηματική παρακολούθηση των εκπαιδευτικών πολιτικών.
- Βασίζεται στη συνέχιση των υφιστάμενων κανόνων και πληροφοριακών ροών, χωρίς ουσιαστική αναδιάταξη της διακυβέρνησης.
- Ενέχει σοβαρό μεσοπρόθεσμο κίνδυνο συσσώρευσης προβλημάτων λόγω της έλλειψης μηχανισμών ανατροφοδότησης και τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων.

Ελάχιστη παρέμβαση (στοχευμένη ενίσχυση ανθρώπινων και υλικών προϋποθέσεων)

- Μεταθέτει ή περιορίζει την πλήρη συστηματική υλοποίηση για να δώσει προτεραιότητα στις άμεσες ανάγκες λειτουργίας του συστήματος (υποδομές, μείωση κενών, επιμόρφωση).
- Αναγνωρίζει ότι καμία μεταρρύθμιση (όπως το Εθνικό Απολυτήριο) δεν μπορεί να αποδώσει χωρίς επαρκώς προετοιμασμένους και παρόντες εκπαιδευτικούς στην τάξη.
- Απαιτεί αξιόπιστη αποτύπωση των αναγκών ώστε η κατανομή των περιορισμένων πόρων να γίνεται με κριτήρια προτεραιοποίησης στις πιο ευάλωτες σχολικές μονάδες.
- Λειτουργεί ως μεταβατικό στάδιο και χρειάζεται ρήτρες επανεξέτασης, ώστε να μην εξελιχθεί σε μόνιμη αναβολή της μετάβασης σε πολιτική βάσει δεδομένων.

Πλήρης συστηματική υλοποίηση (ολιστική εφαρμογή της δέσμης παρεμβάσεων)

- Απαιτεί υψηλές απαιτήσεις σε πόρους, χρόνο, διοικητική ικανότητα και ανάπτυξη νέων ψηφιακών υποδομών και διαλειτουργικότητας.
- Ενσωματώνει πλήρως την πολιτική δεδομένων (data policy) και την τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής (evidence-based policy making) σε όλες τις βαθμίδες της διοίκησης.
- Στοχεύει στη ριζική αντιμετώπιση του κατακερματισμού, εγκαθιδρύοντας ενιαίους μηχανισμούς αξιολόγησης και ανατροφοδότησης των εκπαιδευτικών πολιτικών.

Διακυβέρνηση του Συστήματος - Επόμενα Βήματα

Σταδιακή και ιεραρχημένη υλοποίηση με σαφή ορόσημα, θεσμικές ρυθμίσεις και πιλοτικές εφαρμογές.

Φάση 1 (Άμεση)

Συμβουλευτική Επιτροπή που μετέχει συμβουλευτικά μεν, επισήμως δε, στον θεσμικό σχεδιασμό της εκπαιδευτικής πολιτικής

Φάση 2 (Βραχυπρόθεσμη)

Πιλοτική εφαρμογή Standard Cost Model (προκειμένου να επιμετρηθεί το πρόσθετο διοικητικό βάρος) & σχεδιασμός Εθνικού Παρατηρητηρίου Εκπαίδευσης & Κατάρτισης.

Φάση 3 (Μεσοπρόθεσμη)

Οριζόντια επιμόρφωση εκπαιδευτικών & ενοποίηση πληροφοριακών συστημάτων.

Φάση 4 (Μακροπρόθεσμη)

Πλήρης εμπέδωση πολυεπίπεδης διακυβέρνησης & κουλτούρας τεκμηρίωσης..

Η αξιοποίηση της έρευνας PISA - Πορίσματα

1. Ενίσχυση των βασικών γραμματισμών και της εφαρμογής της γνώσης

Κεντρικό πόρισμα: Αναδεικνύεται η ανάγκη αναπροσανατολισμού της διδασκαλίας προς την ουσιαστική κατανόηση και τη λειτουργική αξιοποίηση της γνώσης.

Βασικά σημεία:

- Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών με σαφέστερη έμφαση στον αναγνωστικό, μαθηματικό και φυσικοεπιστημονικό γραμματισμό.
- Καλύτερη σύνδεση της σχολικής γνώσης με πλαίσια της καθημερινής και επαγγελματικής ζωής.
- Περιορισμός της υπερβολικά εκτεταμένης ύλης και ανάδειξη ενός σαφούς πυρήνα βασικών εννοιών.
- Συστηματική ένταξη δραστηριοτήτων επίλυσης προβλήματος και κριτικής επεξεργασίας πληροφοριών.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η αναβάθμιση της διδασκαλίας χωρίς την προσθήκη νέων απαιτήσεων πάνω σε ήδη υπερφορτωμένα προγράμματα σπουδών.

2. Αναβάθμιση του σχεδιασμού των αξιολογικών διαδικασιών

Κεντρικό πόρισμα: Η μεθοδολογία του PISA αποτελεί πηγή τεχνογνωσίας για τη βελτίωση των εθνικών και ενδοσχολικών αξιολογήσεων.

Βασικά σημεία:

- Ανάπτυξη πλαισίων αξιολόγησης για κάθε εξεταζόμενο γνωστικό πεδίο.
- Διαβάθμιση των θεμάτων ως προς το επίπεδο δυσκολίας και το είδος της απαιτούμενης σκέψης.
- Πιλοτική δοκιμή των θεμάτων σε πραγματικά δείγματα μαθητών.
- Δημιουργία και συνεχής επικαιροποίηση οργανωμένων τραπεζών θεμάτων.

Κρίσιμο διακύβευμα: Προσοχή ώστε η Τράπεζα Θεμάτων να μη μετατραπεί σε μηχανισμό τυποποίησης και περιορισμού της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η αξιοποίηση της έρευνας PISA - Πορίσματα

3. Ενίσχυση της αξιοπιστίας και της δικαιοσύνης της βαθμολόγησης

Κεντρικό πόρισμα: Η εγκυρότητα μιας αξιολόγησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την αξιοπιστία της βαθμολόγησης.

Βασικά σημεία:

- Εκπόνηση αναλυτικών οδηγιών βαθμολόγησης ανά θέμα.
- Συστηματική εκπαίδευση και πιστοποίηση των βαθμολογητών.
- Διπλή ή πολλαπλή βαθμολόγηση αντιπροσωπευτικού μέρους των γραπτών.
- Αξιοποίηση ψηφιακών συστημάτων για την ανώνυμη κατανομή των γραπτών.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η διατήρηση της δυνατότητας αναγνώρισης εναλλακτικών αλλά επιστημονικά αποδεκτών προσεγγίσεων

4. Ενημέρωση, συμμετοχή και επαγγελματική ανάπτυξη της εκπαιδευτικής κοινότητας

Κεντρικό πόρισμα: Τα δεδομένα του PISA μπορούν να επιδράσουν στη σχολική πράξη μόνο εφόσον γίνουν κατανοητά και χρήσιμα για τους εκπαιδευτικούς.

Βασικά σημεία:

- Δημιουργία ψηφιακής πύλης με δεδομένα και εκπαιδευτικό υλικό.
- Διοργάνωση επιμορφωτικών εργαστηρίων και διαδικτυακών μαθημάτων.
- Ένταξη της ανάλυσης δεδομένων στην αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών.
- Παραγωγή υλικού για γονείς και μαθητές που εξηγεί τον σκοπό της έρευνας.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η αποφυγή της επικοινωνιακής εργαλειοποίησης του PISA και της μεταφοράς ευθύνης αποκλειστικά στους εκπαιδευτικούς.

Η αξιοποίηση της έρευνας PISA - Πορίσματα

5. Θεσμική ενσωμάτωση των διεθνών ερευνών στη διαμόρφωση πολιτικής

Κεντρικό πόρισμα: Η αξιοποίηση του PISA δεν μπορεί να εξαρτάται από πρόσκαιρες πρωτοβουλίες, αλλά απαιτεί μόνιμο θεσμικό μηχανισμό που θα συνδέει τα δεδομένα με τον σχεδιασμό πολιτικών.

Βασικά σημεία:

- Θεσμική αναβάθμιση της εθνικής δομής που είναι υπεύθυνη για τις διεθνείς έρευνες.
- Συγκρότηση διεπιστημονικής μονάδας έρευνας και ανάλυσης εκπαιδευτικών δεδομένων.
- Σύνδεση των ευρημάτων με συγκεκριμένα σχέδια πολιτικής και δείκτες παρακολούθησης.
- Ανάπτυξη πολυετούς εθνικής στρατηγικής για τη βελτίωση των βασικών γραμματισμών.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η αποφυγή δημιουργίας μιας ακόμη γραφειοκρατικής μονάδας χωρίς πραγματική επιρροή στη λήψη αποφάσεων.

Η αξιοποίηση της έρευνας PISA - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

1. Ενσωμάτωση της λογικής PISA στα προγράμματα σπουδών ή ανάπτυξη συμπληρωματικών παρεμβάσεων

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος σύνδεσης της λογικής των βασικών γραμματισμών με την εκπαιδευτική πράξη;

Ανοικτές επιλογές:

- Οριζόντια ενσωμάτωση της λογικής PISA στα υφιστάμενα και νέα προγράμματα σπουδών.
- Ανάπτυξη στοχευμένων συμπληρωματικών παρεμβάσεων με ειδικά προγράμματα ενίσχυσης.
- Συνδυασμός της μακροπρόθεσμης αναμόρφωσης με άμεσα διαθέσιμες παρεμβάσεις υποστήριξης.

Κρίσιμο διακύβευμα: Ο κίνδυνος οι παρεμβάσεις να λειτουργήσουν ως παράλληλο πρόγραμμα χωρίς ουσιαστική σύνδεση με το κανονικό πρόγραμμα σπουδών.

2. Θεσμική διαρρύθμιση για την αξιοποίηση της έρευνας PISA στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Ποια είναι η καταλληλότερη θεσμική αρχιτεκτονική για τη συνθετική ανάλυση των εκπαιδευτικών δεδομένων;

Ανοικτές επιλογές:

- Ενίσχυση του ΙΕΠ με τη δημιουργία διακριτού τμήματος διεθνών ερευνών.
- Δημιουργία ενιαίας δημόσιας δομής ή αυτοτελούς φορέα όπως μια Εθνική Αρχή Εξετάσεων.
- Διατήρηση των υφιστάμενων φορέων και ανάθεση της ανάλυσης σε σταθερές συμπράξεις με ΑΕΙ.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η δημιουργία ενός θεσμού που θα διαθέτει ουσιαστική διασύνδεση με τα όργανα που σχεδιάζουν και εφαρμόζουν την εκπαιδευτική πολιτική.

Η αξιοποίηση της έρευνας PISA - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

3. Ενημέρωση της εκπαιδευτικής κοινότητας μεταξύ ευαισθητοποίησης και επαγγελματικής μάθησης

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Πώς θα ενισχυθεί η διαρκής και πλήρης ενημέρωση της εκπαιδευτικής κοινότητας για τα ευρήματα της έρευνας;

Ανοικτές επιλογές:

- Γενική ενημέρωση μέσω ψηφιακών πυλών και δράσεων ευαισθητοποίησης.
- Μετατροπή της ενημέρωσης σε συστηματική επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών.
- Αξιοποίηση της έρευνας PISA ως αφετηρίας για συνεχή παιδαγωγικό αναστοχασμό και επιμόρφωση.

Κρίσιμο διακύβευμα: Η διασφάλιση ότι η ενημέρωση θα συνδεθεί οργανικά με τη βελτίωση της διδασκαλίας και δεν θα περιοριστεί σε επικοινωνιακή καμπάνια.

Μελλοντικές Ενέργειες

- ❖ Δημιουργία μηχανισμού ανάλυσης δεδομένων
- ❖ Ανάπτυξη πλαισίου παιδαγωγικής αξιοποίησης
- ❖ Εφαρμογή πιλοτικών προγραμμάτων
- ❖ Αποσαφήνιση θεσμικών ρόλων
- ❖ Διεξαγωγή εκτεταμένων διαβουλεύσεων

Το Ψηφιακό Εκπαιδευτικό Αρχείο Μαθητή ως πολυεπίπεδο οικοσύστημα

ΨΗΦΙΑΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΑΘΗΤΗ · ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Κεντρικό πόρισμα

Το Ψηφιακό Αρχείο προκρίνεται να αναπτυχθεί ως ένα πολυεπίπεδο οικοσύστημα με λειτουργικό διαχωρισμό δεδομένων, σκοπών και προσβάσεων και ορίζοντα διατήρησης.

Κρίσιμος είναι ο σαφής διαχωρισμός του επίσημου ακαδημαϊκού αρχείου, του επιπέδου πιστοποιημένων γνώσεων, της χάραξης εναλλακτικών διαδρομών, των συμπληρωματικών στοιχείων portfolio, των ευαίσθητων υποστηρικτικών δεδομένων.

Σε αυτή την κατεύθυνση και με βάση ισχυρά παραδείγματα της διεθνούς πρακτικής, προτείνεται να αποφευχθούν λύσεις υπερσυγκεντρωτικών αρχιτεκτονικών όπου το σύστημα εξελίσσεται σε «ολικό προφίλ μαθητή».

Τεχνική κατεύθυνση

Το Ψηφιακό Αρχείο προτείνεται να αναπτυχθεί σε μια κατεύθυνση διαλειτουργικότητας, με διασύνδεση και αξιοποίηση τόσο υφιστάμενων (όπως το MySchool) αλλά και μελλοντικών υποδομών και υπηρεσιών, ως ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα. Οι διαφορετικές υπηρεσίες, όπως οι πιστοποιήσεις, η ανατροφοδότηση, οι πλατφόρμες μάθησης να λειτουργούν υπό κοινά σύγχρονα πρότυπα, με χρήση APIs και κεντρικό έλεγχο ανταλλαγής δεδομένων.

Προτεινόμενη αρχιτεκτονική

1. Κεντρικός Πυρήνας

MySchool ως επίσημος διοικητικός και ακαδημαϊκός πυρήνας

Ταυτοποίηση μαθητή, σχολική μονάδα, τάξη, μαθήματα, βαθμολογίες, απουσίες, προαγωγή, αποτελέσματα, σχολικό ιστορικό.

2. Επίπεδο εκπαιδευτικών διαδρομών

Τι έχει ολοκληρώσει ο μαθητής, τι αναγνωρίζεται, ποιες απαιτήσεις απομένουν, ποιες γέφυρες χρειάζονται και ποιες επόμενες επιλογές είναι θεσμικά διαθέσιμες.

3. Υποστηρικτικό & Συμβουλευτικό Επίπεδο → Αποκλειστικά για συμβουλευτικούς σκοπούς, με στοχευμένη διαχείριση από τον μαθητή, τον κηδεμόνα, τον εκπαιδευτικό

Πιστοποιήσεις και επαληθεύσιμα προσόντα, λοιπά στοιχεία portfolio

Γλωσσομάθεια, ψηφιακές δεξιότητες, δημόσιες βεβαιώσεις

Άλλα επαληθεύσιμα στοιχεία portfolio

Projects, εθελοντισμός, τέχνες, αθλητισμός, κοινωνική συμμετοχή, πρακτικές δεξιότητες και άλλα τεκμήρια ανάπτυξης.

Προστατευμένο επίπεδο υποστηρικτικών δεδομένων

Προσαρμογές, ενεργές παρεμβάσεις, υπεύθυνοι και χρόνος επανεξέτασης, με αυστηρή πρόσβαση και χωρίς ένταξη στο ορατό ακαδημαϊκό/αξιολογικό αρχείο.

4. Συγκεντρωτικά δεδομένα και χρήση αναλυτικής

Αξιοποίηση κυρίως ανωνυμοποιημένων, συγκεντρωτικών δεδομένων για λειτουργικούς σκοπούς και για σκοπούς χάραξης πολιτικών, όπως για ανισότητες, μεταβάσεις, εγκατάλειψη, ανάγκες υποστήριξης.

Οι κρίσιμες αποφάσεις για το Ψηφιακό Αρχείο είναι πρωτίστως θεσμικές και παιδαγωγικές

ΨΗΦΙΑΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΑΘΗΤΗ · ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Ανοιχτές επιλογές και προτάσεις

Διοικητικό αρχείο ή ευρύτερο μαθησιακό προφίλ

Στενός ακαδημαϊκός πυρήνας σημαίνει σαφήνεια, συγκρισιμότητα και περιορισμό υπερσυλλογής. Ευρύτερο μαθησιακό προφίλ προσφέρει πλουσιότερη εικόνα, αλλά αυξάνει τον κίνδυνο υπερσυγκέντρωσης προσωπικών και παιδαγωγικά υποκειμενικών δεδομένων. Η κατεύθυνση σύγκλισης είναι μια πολυεπίπεδη προσέγγιση.

Καταγραφή διαδρομής ή ενεργή καθοδήγηση

Το σύστημα μπορεί να δείχνει απλώς τι έχει ολοκληρώσει ο μαθητής ή να εξηγεί τι σημαίνει αυτό για επόμενες επιλογές, απαιτήσεις, ισοδυναμίες, γέφυρες και δικαιώματα μετάβασης.

Ο ρόλος των συμπληρωματικών δεδομένων & portfolio

Το portfolio μπορεί να υποστηρίξει αυτογνωσία, συμβουλευτική και προσανατολισμό. Δεν πρέπει, όμως, να μετατραπεί σε πεδίο ανταγωνισμού. Η σύσταση είναι να είναι ένα μαθητοκεντρικό, συμπληρωματικό και μη βαθμολογούμενο επίπεδο.

Σχέση με αξιολόγηση και πρόσβαση

Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προτείνεται να παραμένει βασισμένη σε τυποποιημένα ακαδημαϊκά δεδομένα, όπως προκύπτει από τη διεθνή πρακτική. Η χρήση στοιχείων portfolio ή ευρύτερων δεξιοτήτων σε αποφάσεις υψηλού διακυβεύματος δεν προκρίνεται ως συμβατή λύση.

Υποστηρικτικά, ευαίσθητα δεδομένα

Απαιτείται διαχωρισμός από το επίσημο ακαδημαϊκό αρχείο. Η μεταφορά να περιορίζεται στη λειτουργικά αναγκαία πληροφορία. Ποια προσαρμογή απαιτείται, ποια παρέμβαση είναι ενεργή, ποιος είναι υπεύθυνος και πότε επανεξετάζεται.

Μαθησιακή αναλυτική και TN

Η μαθησιακή αναλυτική μπορεί να υποστηρίξει πολιτικές ισότητας, μεταβάσεις, έγκαιρη προειδοποίηση και σχεδιασμό παρεμβάσεων. Δεν πρέπει να οδηγεί σε αδιαφανή ταξινόμηση μαθητών, ή αλγοριθμική διαχείριση. Απαιτούνται σκοπός και ανθρώπινη εποπτεία, με επίκεντρο τον εκπαιδευτικό.

Επόμενα βήματα

- Εξειδίκευση πολυεπίπεδης αρχιτεκτονικής Ψηφιακού Αρχείου Μαθητή.
- Προσδιορισμός του ρόλου και της επάρκειας του MySchool ως διοικητικού και ακαδημαϊκού πυρήνα.
- Αποσαφήνιση εκπαιδευτικών διαδρομών, ολοκληρώσεων, ελλείψεων, ισοδυναμιών, γεφυρών και επόμενων δικαιωμάτων.
- Πλαίσιο για portfolio, πιστοποιήσεις και διασύνδεση με υφιστάμενα συστήματα.
- Κατηγοριοποίηση υποστηρικτικών/ευαίσθητων δεδομένων, ρόλων πρόσβασης και χρόνων διατήρησης.
- Θεσμικός προσδιορισμός χρήσης μαθησιακής αναλυτικής και TN, με βάση οριοθετημένες παιδαγωγικές και λειτουργικές ανάγκες.

Συμπέρασμα

Το Ψηφιακό Αρχείο πρέπει να σχεδιαστεί πρώτα ως θεσμικό και παιδαγωγικό πλαίσιο εμπιστοσύνης και μετά ως τεχνικό έργο.

Ο σχεδιασμός πρέπει να διακρίνει τη μαθησιακή υποστήριξη, την πιστοποίηση και τη συγκριτική επιλογή

ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ · ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Αξιολόγηση της μαθησιακής πορείας

Καθημερινή διαδικασία: ανατροφοδότηση, αποτίμηση προόδου, προσαρμογή διδασκαλίας και έγκαιρη υποστήριξη.

Κύριο χαρακτηριστικό: διαμορφωτική λειτουργία και σύνδεση με τον παιδαγωγικό ρόλο του εκπαιδευτικού.

2. Πιστοποίηση ολοκλήρωσης του Λυκείου

Αποτυπώνει αν έχουν κατακτηθεί τα προβλεπόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και αν έχουν καλυφθεί οι βασικές απαιτήσεις της εκπαιδευτικής διαδρομής.

Κύριο χαρακτηριστικό: κοινό νόημα του τίτλου, σαφή όρια επάρκειας, εγκυρότητα και συγκρισιμότητα.

3. Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Υπηρετεί τη συγκριτική επιλογή για προγράμματα σπουδών όπου η ζήτηση υπερβαίνει τις διαθέσιμες θέσεις.

Κύριο χαρακτηριστικό: αδιάβλητη διαδικασία, κοινές συνθήκες, στοχευμένα κριτήρια και διαφανής κατάταξη

Το κρίσιμο ζήτημα δεν είναι η προσθήκη εξετάσεων, αλλά η σαφής οριοθέτηση του σκοπού κάθε διαδικασίας, ο περιορισμός των επικαλύψεων και η αποφυγή διαρκούς εξεταστικού φόρτου.

Τρεις θεσμικές επιλογές για τη σχέση Εθνικού Απολυτηρίου και πρόσβασης

ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ · ΘΕΣΜΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

Οι τρεις επιλογές δεν αφορούν τον τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων, αλλά τον θεσμικό τρόπο με τον οποίο συνδέονται η πιστοποίηση του Λυκείου και η πρόσβαση στα ΑΕΙ.

1. Ενδοσχολική αξιολόγηση για το Εθνικό Απολυτήριο και διακριτές εθνικές εξετάσεις πρόσβασης

Ο βαθμός του Εθνικού Απολυτηρίου διαμορφώνεται μέσω ενδοσχολικών διαδικασιών αξιολόγησης στις υπό διαβούλευση περιοχές μάθησης, ενώ η πρόσβαση στα ΑΕΙ βασίζεται σε χωριστές, κεντρικά οργανωμένες εθνικές εξετάσεις.

Διακύβευμα: ενισχυμένος ρόλος του σχολείου στην πιστοποίηση, με ανάγκη ισχυρών εγγυήσεων συγκρισιμότητας και εξωτερικού ελέγχου.

2. Διπλό σύστημα εθνικών εξετάσεων

Εθνικές εξετάσεις στις υπό διαβούλευση περιοχές μάθησης για την απόκτηση του Εθνικού Απολυτηρίου και χωριστές εξετάσεις σε μαθήματα προσανατολισμού ή εξειδίκευσης για την πρόσβαση στα ΑΕΙ.

Ειδικότερη εκδοχή: ενιαία εξέταση γενικών γνώσεων πολλαπλής επιλογής, αντί χωριστών εθνικών εξετάσεων για το Απολυτήριο, με επικουρική συμβολή στην πρόσβαση στα ΑΕΙ.

Διακύβευμα: σαφής θεσμικός διαχωρισμός πιστοποίησης και συγκριτικής επιλογής, με κίνδυνο αυξημένου εξεταστικού φόρτου.

3. Ενιαίο σύστημα εθνικών εξετάσεων διπλής λειτουργίας

Μία ενιαία διαδικασία εθνικών εξετάσεων χρησιμοποιείται τόσο για το Εθνικό Απολυτήριο όσο και για την κατάταξη στα ΑΕΙ, με διακριτά όρια επάρκειας και διαφορετικό τρόπο υπολογισμού για τις δύο λειτουργίες.

Διακύβευμα: ενιαία εξεταστική διαδικασία, αλλά ανάγκη σαφούς διαχωρισμού της πιστοποιητικής από τη συγκριτική λειτουργία.

Κοινό ζητούμενο και στις τρεις επιλογές: σαφής θεσμική διάκριση μεταξύ πιστοποίησης της ολοκλήρωσης του Λυκείου και συγκριτικής επιλογής για τα ΑΕΙ — είτε μέσω χωριστών διαδικασιών είτε, στην τρίτη επιλογή, μέσω διακριτών ορίων και τρόπων υπολογισμού στην ίδια διαδικασία

Τέσσερις αρχιτεκτονικές οργάνωσης της εξεταστικής διαδικασίας

ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ · ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΕΣ

Ο τρόπος διεξαγωγής των εξετάσεων αποτελεί διακριτό επίπεδο σχεδιασμού και μπορεί να συνδυαστεί με τις θεσμικές επιλογές της προηγούμενης διαφάνειας.

Σύστημα Α' · Κεντρικές εξετάσεις, δεύτερη εξεταστική περίοδος για βελτίωση βαθμού και συμπληρωματική κάλυψη κενών θέσεων (Clearing) μετά την κύρια διαδικασία, χωρίς νέα εξέταση

Κεντρικές εξετάσεις, δεύτερη περίοδος βελτίωσης και συμπληρωματική διαδικασία κατανομής θέσεων μετά την κύρια, βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων.

Επιδίωξη: πραγματική δεύτερη ευκαιρία, με διατήρηση του αδιάβλητου.

Σημείο προσοχής: πρόσθετες απαιτήσεις και ίση πρόσβαση στη δεύτερη περίοδο.

Σύστημα Β' · Δύο εξεταστικές πύλες στη Γ' Λυκείου

Δύο κεντρικά εξεταστικά στάδια στη Γ' Λυκείου, με κατανομή της εξεταστέας ύλης.

Επιδίωξη: κατανομή του εξεταστικού βάρους και περιορισμός της εξάρτησης από μία μόνο εξεταστική περίοδο.

Σημείο προσοχής: συνοχή σχολικού έτους, διδακτικός χρόνος και αναπλήρωση δικαιολογημένης απουσίας.

Σύστημα Γ' · Σπονδυλωτή ψηφιακή αξιολόγηση

Ψηφιακές δοκιμασίες ανά θεματική ενότητα της Β' και Γ' Λυκείου, από πιστοποιημένη Τράπεζα Θεμάτων, για τον βαθμό του Απολυτηρίου· η πρόσβαση μέσω διακριτής εθνικής ψηφιακής εξέτασης.

Επιδίωξη: σταδιακή αποτίμηση της μάθησης.

Σημείο προσοχής: ισοδύναμες δοκιμασίες, ισχυρές υποδομές και πολυετής προετοιμασία.

Σύστημα Δ' · Προσαρμοστική ψηφιακή αξιολόγηση

Οι διαδοχικές ερωτήσεις διαφοροποιούνται ανάλογα με τις προηγούμενες απαντήσεις του μαθητή, με στόχο την ακριβέστερη αποτίμηση του επιπέδου κατάκτησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Επιδίωξη: ακριβέστερη, ψυχομετρικά θεμελιωμένη μέτρηση.

Σημείο προσοχής: μακροπρόθεσμο σενάριο — υψηλή τεχνική, επιστημονική, ψυχομετρική και θεσμική ωρίμανση.

Σε όλα τα παραπάνω συστήματα (Α' - Δ') ενσωματώνεται οριζόντια η διαδικασία **Clearing** για τη συμπληρωματική κάλυψη κενών θέσεων μετά την κύρια εισαγωγή, διασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες πρόσβασης, διαφάνεια και αξιοποίηση των διαθέσιμων θέσεων στα ΑΕΙ χωρίς επιπλέον εξεταστική διαδικασία.

Σε όλα τα Συστήματα, η Τράπεζα Θεμάτων, η ποιότητα βαθμολόγησης, η προσβασιμότητα και η επιχειρησιακή συνέχεια αποτελούν κοινές προϋποθέσεις αξιοπιστίας. Για τα ΕΠΑΛ, το περιεχόμενο και η μορφή των εξετάσεων προσαρμόζονται στα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής εκπαίδευσης — οι κοινές εγγυήσεις ισχύουν οριζόντια.

Κρίσιμες επιλογές για το Εθνικό Απολυτήριο και την πρόσβαση

ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ · ΑΝΟΙΧΤΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

1. Εθνικές εξετάσεις για το Απολυτήριο;

Θα υπάρχουν εθνικές εξετάσεις για το Εθνικό Απολυτήριο ή ο βαθμός του θα διαμορφώνεται κυρίως από την ενδοσχολική αξιολόγηση;

2. Σύνδεση με την πρόσβαση στα ΑΕΙ

Πώς συνδέονται η πιστοποίηση του Λυκείου και η πρόσβαση: χωριστές διαδικασίες, δύο εθνικές διαδικασίες ή μία κοινή διαδικασία διπλής λειτουργίας;

3. Συμμετοχή βαθμού Απολυτηρίου

Θα συμμετέχει ο βαθμός του Εθνικού Απολυτηρίου στην κατάταξη για τα ΑΕΙ; Αν ναι, με ποια βαρύτητα και με ποιες εγγυήσεις;

4. Τάξεις που συνυπολογίζονται

Ποιες τάξεις του Λυκείου θα συμμετέχουν στον βαθμό του Απολυτηρίου: μόνο η Γ΄ ή και η Β΄ Λυκείου — και με ποια βαρύτητα;

5. Σχολικός βαθμός και εξωτερική αξιολόγηση

Πόσο θα συμμετέχει η ενδοσχολική αξιολόγηση και ποιες δικλείδες θα εξασφαλίζουν συγκρισιμότητα μεταξύ σχολείων;

6. Περιεχόμενο Απολυτηρίου και πρόσβασης

Τι εξετάζεται για το Απολυτήριο και τι για την πρόσβαση: ποιες περιοχές μάθησης και ποια μαθήματα προσανατολισμού ή εξειδίκευσης;

7. Εξεταστικές στιγμές και χρονισμός

Μία τελική διαδικασία, δύο εξεταστικές πύλες ή σπονδυλωτή αξιολόγηση στη διάρκεια του Λυκείου;

8. Δεύτερη ευκαιρία

Βελτίωση βαθμού, επανεξέταση συγκεκριμένων μαθημάτων ή ενοτήτων ή άλλη διαδικασία, χωρίς δημιουργία ανισοτήτων;

Κοινός στόχος: αξιόπιστο Εθνικό Απολυτήριο · δίκαιη πρόσβαση στα ΑΕΙ .

Κριτήρια αποτίμησης των θεσμικών και εξεταστικών επιλογών

ΕΘΝΙΚΟ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗ · ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ

1. Αξιοπιστία και συγκρισιμότητα

Κοινά κριτήρια, ισοδύναμα θέματα και συνεπής βαθμολόγηση.

2. Συνολικός εξεταστικός φόρτος

Αριθμός και ένταση εξετάσεων, επίδραση στον σχολικό χρόνο και στην ευημερία.

3. Παιδαγωγικός ρόλος του Λυκείου

Διατήρηση της γενικής παιδείας και της μαθησιακής λειτουργίας, χωρίς διαρκή εξεταστική προετοιμασία.

4. Ισότητα και προσβασιμότητα

Ίσες δυνατότητες συμμετοχής, εύλογες προσαρμογές και αποφυγή νέων κοινωνικών ή γεωγραφικών ανισοτήτων.

5. Δυνατότητα εφαρμογής

Ανθρώπινοι πόροι, διοικητική ικανότητα, υποδομές, κόστος και χρόνος ωρίμανσης.

6. Ασφαλής και σταδιακή μετάβαση

Προστασία των πρώτων γενεών μαθητών και επαρκής χρόνος προσαρμογής.

Τα κριτήρια αποτίμησης λειτουργούν ως κοινό φίλτρο για όλες τις θεσμικές επιλογές και όλες τις εξεταστικές αρχιτεκτονικές.

Διοίκηση Σχολικών Μονάδων - Πορίσματα

1. Θεσμικό Πλαίσιο

Κεντρικό πόρισμα: Το εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται μεγαλύτερη σχετική αυτονομία των σχολικών μονάδων, με σαφείς αρμοδιότητες και αντίστοιχη λογοδοσία.

Βασικά σημεία:

- Το σημερινό σύστημα χαρακτηρίζεται από συγκεντρωτισμό, γραφειοκρατία, πολυνομία και έλλειψη ευελιξίας.
- Αυτό δυσκολεύει την καινοτομία, την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και την προσαρμογή στις ανάγκες κάθε τοπικής κοινωνίας.
- Προτείνεται οι σχολικές μονάδες να μπορούν να σχεδιάζουν και να υλοποιούν εσωτερική εκπαιδευτική πολιτική.
- Χρειάζεται αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων στα διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης, ώστε να μειωθούν επικαλύψεις και καθυστερήσεις.
- Η αυτονομία πρέπει να συνοδεύεται από σαφείς και οριοθετημένες διαδικασίες λογοδοσίας.

2. Επίπεδο Σχολικής Μονάδας

Κεντρικό πόρισμα: Η σχολική μονάδα πρέπει να μετεξελιχθεί από χώρο απλής εφαρμογής αποφάσεων σε φορέα συνδιαμόρφωσης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Βασικά σημεία:

- Η σχολική μονάδα χρειάζεται να έχει τη δυνατότητα να θέτει στόχους, να οργανώνει το έργο της και να αξιοποιεί τα δεδομένα της.
- Η λήψη αποφάσεων πρέπει να βασίζεται σε στοιχεία για τη μάθηση, τη σχολική ζωή, τη συμπερίληψη και την ευημερία.
- Προτείνεται περιορισμένη ευελιξία στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, με κομβικό ρόλο του Συλλόγου Διδασκόντων.
- Χρειάζεται θεσμοθετημένος χρόνος συνεργασίας εκπαιδευτικών για ανταλλαγή πρακτικών, ετεροπαρατήρηση και βιωματικές δράσεις.
- Η σχολική μονάδα μπορεί να γίνει «οργανισμός που μαθαίνει» και φορέας επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών.

Διοίκηση Σχολικών Μονάδων - Πορίσματα

3. Επαγγελματική ανάπτυξη των Διευθυντών/τριών

Κεντρικό πόρισμα: Οι Διευθυντές/τριες πρέπει να υποστηριχθούν ώστε να περάσουν από διεκπεραιωτικό ρόλο σε ουσιαστικό διοικητικό και ηγετικό ρόλο.

Βασικά σημεία:

- Η επαγγελματική ανάπτυξη των Διευθυντών/τριών σήμερα χαρακτηρίζεται από αποσπασματικότητα και ασυνέχεια.
- Χρειάζεται ολιστικό πλαίσιο επιλογής, υποστήριξης, επαγγελματικής ανάπτυξης και κινήτρων.
- Η επιμόρφωση πρέπει να είναι συνεχής και πολυδιάστατη σε όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας.
- Προτείνονται προγράμματα ΙΕΠ, ΕΚΔΔΑ ή Πανεπιστημίων, με βάση τις ανάγκες των Διευθυντών/τριών.
- Προτείνονται επίσης mentoring και περιφερειακά δίκτυα διευθυντών για ανταλλαγή πρακτικών, υποστήριξη και συνεργασία.
- Απαραίτητη είναι η μείωση γραφειοκρατικού φόρτου και η θεσμοθέτηση γραμματειακής υποστήριξης.

4. Αναβάθμιση του ρόλου του/της Υποδιευθυντή/τριας

Κεντρικό πόρισμα: Ο/Η Υποδιευθυντής/τρια μπορεί να αποκτήσει ουσιαστικό ρόλο συνεργασίας, συντονισμού και υποστήριξης του εκπαιδευτικού έργου.

Βασικά σημεία:

- Η αναβάθμιση του ρόλου του/της Υποδιευθυντή/τριας κρίνεται ως η πιο αποτελεσματική επιλογή.
- Μπορεί να αναλάβει «χαρτοφυλάκιο» συνεργασίας και συντονισμού των εκπαιδευτικών.
- Μπορεί να συμβάλει στην εφαρμογή και αξιολόγηση παρεμβάσεων στο Αναλυτικό Πρόγραμμα και στη συμπερίληψη.
- Στα ΕΠΑΛ μπορεί να υποστηρίξει τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας.
- Χρειάζεται να εξεταστεί μείωση ωραρίου και σαφές πλαίσιο συνεργασίας με τους Σχολικούς Συμβούλους.

Διοίκηση Σχολικών Μονάδων - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

1. Επίπεδο και εύρος αποκέντρωσης

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Σε ποιο βαθμό πρέπει να ενισχυθεί η αυτονομία των σχολικών μονάδων, χωρίς να δημιουργηθούν ανεπιθύμητες διαφοροποιήσεις και εκπαιδευτικές ανισότητες;

Ανοικτές επιλογές:

- Διατήρηση πιο περιορισμένων περιθωρίων αυτονομίας, με μεγαλύτερη ομοιομορφία μεταξύ σχολείων.
- Ενίσχυση της υπάρχουσας αυτονομίας, ώστε οι μονάδες να αξιοποιούν καλύτερα τις δυνατότητες και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους.
- Μεγαλύτερη ευελιξία στην αυτοαξιολόγηση, με τίμημα πιθανή μείωση της συγκρισιμότητας και της εξωτερικής αξιοπιστίας.
- Περιορισμένες παρεμβάσεις στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, με κίνδυνο διαφορετικής αξιοποίησης αυτής της δυνατότητας από σχολείο σε σχολείο.
- Η μεγαλύτερη αυτονομία συνεπάγεται και αντίστοιχη λογοδοσία για το «μερίδιο» ευθύνης που μεταβιβάζεται στη σχολική μονάδα.

Κρίσιμο διακύβευμα: Να βρεθεί σαφής ισορροπία ανάμεσα στην αυτονομία, την ομοιογένεια του συστήματος, την ισότητα μεταξύ σχολείων και τη λογοδοσία.

2. Συνεργασία Σχολείου, Οικογένειας και Κοινότητας

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Πώς μπορεί να ενισχυθεί η συνεργασία των σχολικών μονάδων με τις οικογένειες των μαθητών τους και την κοινότητά τους;

Ανοικτές επιλογές:

- Η σχέση μπορεί να έχει κυρίως συνεργατικό χαρακτήρα, ενισχύοντας το έργο της σχολικής μονάδας.
- Μπορεί παράλληλα να αποτελεί μέρος της λογοδοσίας της σχολικής μονάδας προς την κοινότητά της.
- Απαιτείται σαφής καθορισμός των ορίων, των ρόλων, των διαδικασιών και των προϋποθέσεων συνεργασίας.
- Χρειάζεται θεσμική θωράκιση του σχολείου ώστε να αποφεύγονται ανισορροπίες και σύγχυση ρόλων.

Κρίσιμο διακύβευμα: Να ενισχυθεί ουσιαστικά η συνεργασία με την οικογένεια και την κοινότητα, χωρίς να δημιουργούνται ασαφείς ή ανταγωνιστικοί ρόλοι στη διοίκηση και λειτουργία του σχολείου.

Διοίκηση Σχολικών Μονάδων - Ανοικτές επιλογές πολιτικής

3. Επιλογή Διευθυντών και στελεχών

Κεντρικό ερώτημα πολιτικής: Ποιο σύστημα και ποια κριτήρια επιλογής μπορούν να εξασφαλίσουν κατάλληλους Διευθυντές και στελέχη για έναν ενισχυμένο διοικητικό και ηγετικό ρόλο;

Ανοικτές επιλογές:

- Βαρύτητα στη γενική εκπαιδευτική εμπειρία.
- Βαρύτητα στη διοικητική εμπειρία και στον τρόπο αξιολόγησής της.
- Συνυπολογισμός μεταπτυχιακών τίτλων στη διοίκηση ή σε άλλα αντικείμενα.
- Αξιοποίηση του επαγγελματικού έργου ως κριτηρίου επιλογής.
- Ανάγκη για πιο σταθερό και συνεκτικό πλαίσιο επιλογής, απέναντι στην έως σήμερα ασυνέχεια και αποσπασματικότητα των ρυθμίσεων.

Κρίσιμο διακύβευμα: Να διαμορφωθεί ένα σταθερό σύστημα επιλογής που να αναδεικνύει στελέχη ικανά να υποστηρίξουν ουσιαστικά τη μεγαλύτερη αυτονομία και τις αυξημένες ευθύνες της σχολικής μονάδας.